

BÁO CÁO

Về Đề nghị xây dựng Luật Bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng (sửa đổi)

Kính gửi: Chính phủ.

Bộ Công Thương có Tờ trình Chính phủ số 1695/TTr-BCT ngày 29/3/2021 về đề nghị xây dựng Luật Bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng (sửa đổi) (sau đây gọi tắt là Đề nghị xây dựng Luật). Đề nghị xây dựng Luật đã được Bộ Công Thương chủ trì nghiên cứu, soạn thảo, trình Chính phủ theo quy định của Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật.

Về nội dung của Đề nghị xây dựng Luật, VPCP xin báo cáo như sau:

I. Về sự cần thiết, mục tiêu của Đề nghị xây dựng Luật

- VPCP thống nhất với Bộ Công Thương về sự cần thiết phải sửa đổi Luật Bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng năm 2010 để khắc phục một số vướng mắc, bất cập của Luật hiện hành; phù hợp với bối cảnh trong nước và quốc tế hiện nay; thể chế hóa các đường lối, chủ trương của Đảng và chỉ đạo của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ về công tác bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng¹.

- Về cơ bản, VPCP thống nhất với Bộ Công Thương về mục tiêu của Đề nghị xây dựng Luật là nhằm: hoàn thiện các quy định của pháp luật và bảo đảm hiệu quả quản lý nhà nước về công tác bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng, đáp ứng tình hình thực tiễn và phù hợp với các quy định mới thay đổi trong hệ thống văn bản pháp luật; bảo đảm tính ổn định, thống nhất, đồng bộ, minh bạch, khả thi, dễ tiếp cận, hiệu lực và hiệu quả của hệ thống pháp luật, tính tương thích với cam kết quốc tế của Việt Nam và thông lệ quốc tế.

II. Về các chính sách của Đề nghị xây dựng Luật

¹ Chỉ thị số 30-CT/TW ngày 22/01/2019 của Ban Bí thư về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng và trách nhiệm quản lý của Nhà nước đối với công tác bảo vệ quyền lợi của người tiêu dùng: *Tổng kết thực hiện Luật Bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng (2010), trên cơ sở đó sửa đổi, bổ sung Luật cho phù hợp với yêu cầu quản lý của đất nước và hội nhập quốc tế trong tình hình mới.* Nghị quyết số 82/NQ-CP ngày 26/5/2020 của Chính phủ về ban hành chương trình hành động của Chính phủ thực hiện Chỉ thị số 30-CT/TW phân công trách nhiệm cho Bộ Công Thương là *“Chủ trì, phối hợp với các cơ quan có liên quan tổng kết, đánh giá việc thực thi Luật Bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng (2010), trên cơ sở đó đề xuất việc sửa đổi, bổ sung Luật và các văn bản quy phạm pháp luật có liên quan phù hợp với yêu cầu quản lý của đất nước và hội nhập quốc tế trong tình hình mới”.*

Bộ Công Thương đề xuất 07 nhóm chính sách. Về cơ bản, 07 nhóm chính sách thể hiện mục tiêu, nội dung và các giải pháp giải quyết vấn đề theo quy định của Luật Ban hành văn bản QPPL. Để tiếp tục hoàn thiện các chính sách của Đề nghị xây dựng Luật, VPCP có một số ý kiến như sau:

1. Các chính sách cần được đánh giá cụ thể, chi tiết hơn dựa trên kết quả tổng kết thi hành Luật Bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng trong thời gian qua; cần xác định rõ các vấn đề khó khăn, vướng mắc do thiếu các quy định của Luật hoặc do các quy định của Luật hiện hành không còn phù hợp hoặc do vấn đề tổ chức thực hiện Luật để đề xuất giải pháp sửa đổi Luật cho phù hợp. Việc đánh giá tác động chính sách cần thực hiện chi tiết theo các nội dung chính sách quy định tại Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật và Nghị định số 34/2016/NĐ-CP quy định chi tiết một số điều và biện pháp thi hành Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật, Nghị định số 154/2020/NĐ-CP ngày 31/12/2020 sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 34/2016/NĐ-CP.

2. Về các chính sách cụ thể

- Chính sách 1: Nâng cao trách nhiệm và hiệu quả thực thi các quy định về thu hồi hàng hóa có khuyết tật

Theo đó, dự kiến bổ sung một số quy định về việc thực hiện và giám sát thực hiện thu hồi hàng hóa có khuyết tật: (i) quy định tiêu chí phân loại được mức độ không bảo đảm chất lượng từ nhẹ (lỗi) đến nặng (khuyết tật); (ii) quy định việc thu hồi sản phẩm khuyết tật sẽ bao gồm cả tự nguyện và bắt buộc; (iii) xác định rõ về trách nhiệm đối với việc thu hồi sản phẩm có khuyết tật của một số tổ chức, cá nhân kinh doanh có liên quan trong các khâu như sản xuất, nhập khẩu/xuất khẩu, phân phối...; (iv) quy định cụ thể về chủ thể, nội dung, phạm vi, cách thức thực hiện việc thu hồi; (v) quy định chặt chẽ hơn cơ chế giám sát việc thực hiện các chương trình thu hồi sản phẩm có khuyết tật, trong đó yêu cầu cơ quan quản lý nhà nước có cơ chế tiếp nhận từ đầu cũng như giám sát việc thực hiện chương trình; (vi) xây dựng cơ chế khuyến khích các tổ chức, cá nhân kinh doanh thực hiện việc thu hồi.

VPCP nhận thấy: chính sách cần thể hiện giải pháp, định hướng để giải quyết vấn đề trong thực tiễn và cần gắn với các quy định của pháp luật hiện hành (đánh giá trên cơ sở pháp luật hiện hành chưa hợp lý hoặc chưa có quy định). Do đó, vấn đề nâng cao trách nhiệm không phải là chính sách cần thể hiện trong luật; vấn đề nâng cao hiệu quả thực thi pháp luật thuộc phạm vi tổ chức thực hiện pháp luật, không phải là chính sách trong xây dựng Luật. Bên cạnh đó, việc phân biệt tiêu chí để phân loại mức độ không bảo đảm chất lượng (nhẹ hay nặng) cần gắn với ý nghĩa pháp lý của việc phân loại; đồng thời, VPCP đề nghị cần nhắc tính khả thi của chính sách này vì không thể quy định tiêu chí chung cho tất cả các loại hàng hóa. Bên cạnh đó, Luật hiện hành quy định cá nhân, tổ chức kinh doanh có nghĩa vụ thu hồi hàng hóa khuyết tật và đây là nghĩa vụ bắt

buộc phải thực hiện, do vậy đề nghị cân nhắc lại các chính sách tự nguyện và cơ chế khuyến khích cá nhân, tổ chức kinh doanh thực hiện thu hồi hàng hóa khuyết tật như dự kiến trong Đề nghị xây dựng Luật.

- Chính sách 2: Nâng cao hiệu quả công tác bảo vệ người tiêu dùng trong các hợp đồng giao kết với người tiêu dùng, điều kiện giao dịch chung

Theo đó, dự kiến: (i) bổ sung các nguyên tắc chung định nghĩa về điều khoản không có hiệu lực/điều khoản bất công; (ii) Danh mục hàng hóa, dịch vụ thiết yếu phải đăng ký hợp đồng theo mẫu, điều kiện giao dịch chung hoặc quy định cơ quan bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng rà soát hàng năm để điều chỉnh Danh mục trên cơ sở thay đổi của thị trường; (iii) bổ sung quy định về nghĩa vụ của doanh nghiệp trước và sau khi hoàn thành nghĩa vụ đăng ký; (iv) bổ sung các quy định về thủ tục đăng ký hợp đồng theo mẫu và điều kiện giao dịch chung; (v) phạm vi trách nhiệm, quyền hạn của cơ quan tiếp nhận hồ sơ đăng ký.

VPCP nhận thấy các chính sách dự kiến trong Đề nghị xây dựng Luật chưa được rõ ràng; Điều 16 Luật hiện hành đã quy định 09 loại điều khoản của hợp đồng sẽ không có hiệu lực nhằm bảo đảm quyền lợi người tiêu dùng và cơ quan lập Đề nghị cần đánh giá sự đầy đủ, hợp lý của quy định này để sửa đổi, bổ sung. Bên cạnh đó, VPCP cho rằng không nên quy định trong Luật về thủ tục hành chính đăng ký hợp đồng mẫu, điều kiện giao dịch chung như dự kiến trong Đề nghị xây dựng Luật mà thủ tục đăng ký nên quy định ở Nghị định.

- Chính sách 3: Sửa đổi các quy định liên quan đến cơ chế giải quyết tranh chấp và bổ sung vai trò của cơ quan nhà nước, tổ chức xã hội trong công tác giải quyết tranh chấp giữa người tiêu dùng và tổ chức, cá nhân kinh doanh phù hợp với thực tiễn:

Theo đó, dự kiến: (i) hoàn thiện cơ chế giải quyết yêu cầu của người tiêu dùng tại cơ quan nhà nước về bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng, đồng thời quy định tiêu chí áp dụng cơ chế này; bổ sung quy định cụ thể về thương lượng, vai trò của cơ quan quản lý nhà nước về bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng trong quá trình thương lượng; (ii) bổ sung quy định tổ chức xã hội tham gia bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng là tổ chức có thẩm quyền giải quyết tranh chấp giữa người tiêu dùng và tổ chức, cá nhân kinh doanh bằng phương thức hòa giải.

VPCP thống nhất việc cần hoàn thiện cơ chế giải quyết tranh chấp, bảo vệ quyền lợi của người tiêu dùng. Tuy nhiên, đề nghị cân nhắc kỹ việc cơ quan quản lý nhà nước trực tiếp giải quyết yêu cầu của người tiêu dùng; làm rõ việc nếu thực hiện chính sách này thì có thành lập cơ quan bảo vệ người tiêu dùng được từ trung ương đến địa phương để giải quyết yêu cầu của người tiêu dùng, nhân lực cho các cơ quan đó...VPCP cho rằng, cùng với xu hướng xã hội hóa và trao công tác giải quyết yêu cầu của người tiêu dùng cho các tổ chức xã hội bảo vệ người tiêu dùng thì đề nghị cân nhắc theo hướng: cơ quan quản lý nhà nước

chỉ giữ vai trò giám sát các tổ chức xã hội trong công tác giải quyết yêu cầu của người tiêu dùng.

- Chính sách 4: Bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng trong các giao dịch đặc thù (mô hình kinh doanh mới ứng dụng khoa học công nghệ)

Theo đó, dự kiến: (i) sửa đổi, bổ sung quy định về một số giao dịch đặc thù, về trách nhiệm bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng của doanh nghiệp, chủ thể có liên quan khi thực hiện giao dịch đặc thù; (ii) bổ sung các quy định pháp luật nhằm bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng của người tiêu dùng dễ bị tổn thương.

VPCP thống nhất việc bổ sung các quy định bảo vệ người tiêu dùng trong các giao dịch đặc thù như giao dịch trên nền tảng công nghệ số hiện nay... Tuy nhiên, cần xác định rõ phạm vi “đặc thù” của các giao dịch và chỉ nên quy định chính sách chung vì không thể liệt kê hết các giao dịch này; quyền và nghĩa vụ của các cá nhân, tổ chức phải thực hiện theo hợp đồng và pháp luật chuyên ngành điều chỉnh các giao dịch đó. Bên cạnh đó, đề nghị cần thể hiện rõ hơn các giải pháp, định hướng (chính sách) của Nhà nước trong việc bảo vệ người tiêu dùng trong các giao dịch đặc thù đó.

- Chính sách 5: Sản xuất và tiêu dùng bền vững

Theo đó, dự kiến bổ sung quy định về: (i) thúc đẩy tiêu dùng bền vững tại Việt Nam; (ii) nâng cao trách nhiệm, vai trò của tổ chức xã hội trong việc tham gia thúc đẩy tiêu dùng bền vững; (iii) khuyến khích, tạo điều kiện cho doanh nghiệp thực hiện sản xuất bền vững; (iv) tăng cường hoạt động truyền thông, cung cấp thông tin về sản xuất và tiêu dùng bền vững cho người tiêu dùng; (v) Chương trình Tiêu dùng bền vững quốc gia.

VPCP cho rằng: sản xuất và tiêu dùng bền vững là mục tiêu các chính sách của Nhà nước trong sản xuất, tiêu dùng nói chung, không nên coi là chính sách trong hoạt động bảo vệ quyền lợi của người tiêu dùng trong mối quan hệ với cá nhân, tổ chức kinh doanh. Do đó, đề nghị cân nhắc thêm về Chính sách này.

- Chính sách 6: Nâng cao vai trò, trách nhiệm và hiệu quả hoạt động của các cơ quan quản lý nhà nước từ Trung ương đến địa phương

Theo đó, dự kiến: (i) bổ sung quy định cụ thể về hoàn thiện, nâng cao vị trí, chức năng của cơ quan thực thi công tác bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng từ Trung ương đến địa phương cho các cơ quan sẵn có, bổ sung nguồn lực và phân định rõ trách nhiệm giữa các cơ quan; quy định trách nhiệm bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng cũng như giải quyết khiếu nại người tiêu dùng ở các bộ, ngành có liên quan; (ii) ban hành quy chế phối hợp giữa cơ quan thực thi bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng với các cơ quan, tổ chức có liên quan.

VPCP thống nhất việc cần hoàn thiện cơ chế bảo vệ người tiêu dùng. Tuy nhiên, nội dung chính sách này thuộc nhiệm vụ quản lý nhà nước về công tác

bảo vệ người tiêu dùng (thuộc Chính phủ), không nên quy định trong Luật những vấn đề quá cụ thể như Quy chế phối hợp... Bên cạnh đó, việc sắp xếp tổ chức bộ máy nhà nước cần tuân thủ Nghị quyết số 18-NQ/TW ngày 25/10/2017 của Ban Chấp hành Trung ương về tiếp tục đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả, Luật Tổ chức chính quyền địa phương, chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ về việc không quy định các vấn đề về tổ chức bộ máy trong các dự án Luật, trừ các dự án Luật về tổ chức bộ máy. Do đó, VPCP cho rằng dự án Luật chỉ nên quy định nội dung quản lý nhà nước về bảo vệ người tiêu dùng; trách nhiệm của Chính phủ, Bộ Công Thương, chính quyền địa phương... trong việc thực hiện nhiệm vụ quản lý nhà nước về bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng, không quy định 02 vấn đề như trong Đề nghị xây dựng Luật. Do vậy, VPCP đề nghị cân nhắc theo hướng không quy định vấn đề này như là chính sách lớn cần quy định trong dự án Luật.

- Chính sách 7: Nâng cao vị trí vai trò và hiệu quả hoạt động của các hội bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng

Theo đó, dự kiến: (i) ban hành cơ chế, chính sách, sửa đổi, bổ sung Luật, Nghị định hướng dẫn; bảo đảm cho các hội bảo vệ người tiêu dùng ra đời, phát triển bền vững và hoạt động có hiệu quả; (ii) bổ sung quy định cụ thể về hoàn thiện mô hình hoạt động của các hội bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng cũng như quy định cụ thể nhiệm vụ, quyền hạn của các hội bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng.

VPCP cho rằng: Hội bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng là tổ chức xã hội, tổ chức và hoạt động của “hội” phải tuân thủ các quy định của pháp luật về hội; chính sách dự kiến về vấn đề này cần xác định rõ sự cần thiết và nội dung quy định trong dự án Luật, không đặt vấn đề sửa đổi, bổ sung các văn bản dưới luật (Nghị định, Thông tư). VPCP đề nghị: dự án Luật không nên quy định quá cụ thể về mô hình tổ chức, hoạt động của hội bảo vệ người tiêu dùng, quyền hạn, nhiệm vụ của hội bảo vệ người tiêu dùng mà chỉ nên quy định chung về Tổ chức xã hội bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng, các chức năng cơ bản của Tổ chức này như tại Chương III Luật hiện hành.

III. Kiến nghị của VPCP:

1. VPCP thống nhất về sự cần thiết nghiên cứu, sửa đổi một cách toàn diện Luật Bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng năm 2010 với các lý do, mục đích được nêu tại Tờ trình số 1695/TTr-BCT của Bộ Công Thương.

2. Thực hiện ý kiến chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ, VPCP đã gửi Phiếu lấy ý kiến TVCP về Đề nghị xây dựng Luật Bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng (sửa đổi). Tính đến ngày 28/4/2021, có 15 TVCP gửi Phiếu ý kiến về VPCP và 15 TVCP đều biểu quyết thông qua Đề nghị xây dựng Luật. Đề nghị các TVCP tiếp tục gửi ý kiến về VPCP để tổng hợp. Trên cơ sở ý kiến của Thành viên Chính phủ và kết luận của Thủ tướng Chính phủ, đề nghị Bộ Công Thương tiếp

thu, chỉnh lý, hoàn thiện hồ sơ đề nghị xây dựng Luật theo đúng quy định của Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật; chỉnh lý Báo cáo tổng kết thi hành Luật, Báo cáo đánh giá tác động để làm rõ hơn các chính sách trong dự án Luật, bảo đảm các chính sách được cụ thể, khả thi; bảo đảm sự đồng bộ, thống nhất của hệ thống pháp luật.

3. Kiến nghị Thủ tướng Chính phủ giao Bộ trưởng Bộ Tư pháp thừa ủy quyền Thủ tướng, thay mặt Chính phủ ký Tờ trình Ủy ban Thường vụ Quốc hội về đề nghị bổ sung dự án Luật này vào Chương trình xây dựng luật, pháp lệnh năm 2022.

Trên đây là ý kiến của VPCP về Đề nghị xây dựng Luật Bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng (sửa đổi), VPCP xin báo cáo để Chính phủ thảo luận, cho ý kiến./.

BỘ TRƯỞNG, CHỦ NHIỆM

Nơi nhận:

- Như trên;
- VPCP: các Phó Chủ nhiệm, các Vụ: QHĐP, KTTH, KSTT;
- Lưu: VT, PL (2).

Trần Văn Sơn